

С. 139-143.

3. Луциків І.В., Сороківська, О.А., Котовська І.В. Дослідження особливостей інноваційного розвитку системи публічного управління в Україні. *Економіка та суспільство*. 2017. № 12. С. 124-128.

4. Матвєєва О.Ю., Мунько А.Ю. Упровадження концепції розумного міста у процеси цифрової трансформації України заради сталого розвитку. *Науковий вісник: державне управління*. 2023. № 1 (13). С. 138-162. URL : [https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-1\(13\)-138-162](https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-1(13)-138-162).

5. Мунько А.Ю., Хохба О.Т. Суспільна угода як основа взаємодії органів публічної влади та громадськості в Україні: інтеграція європейських цінностей. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2022. Спецвипуск, присвячений євроінтеграційній тематиці. С. 87-92.

ОСНОВНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОГО ПАРТНЕРСТВА ЧЕРЕЗ РЕАЛІЗАЦІЮ ПРОГРАМ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТЕРИТОРІЛЬНОЇ СПІВПРАЦІ

Петрецька Наталія Іванівна,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри конституційного права

та порівняльного правознавства

юридичного факультету

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Гурчумелія Уляна Іванівна,

аспірант кафедри конституційного права

та порівняльного правознавства

юридичного факультету

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Сьогодні транскордонне співробітництво – це не просто партнерство між місцевими владами, засіб для подолання природних, політичних і культурних кордонів, але й також для подолання психологічних кордонів і зниження їх здатності до відділення. При цьому транскордонна співпраця так само, як і європейська інтеграція доповнюючи один одного мають на меті одне: захистити мир у Європі та наблизити її народи один до одного.

Процеси глобалізації, європейської інтеграції та транскордонної співпраці, визначення їх ролі та місця у історичному минулому і сьогоденні, знайшли своє відображення у численних дослідженнях таких вітчизняних і зарубіжних вчених, як П. Бєленький, М. Коваленко, В. Костицький, А. Новак, І. Лукашук, В. Стрільчук, Н. Мікула, М. Марченко, С. Тимченко, Т. Левітт, С. Рік, Ф.Д. ж. Тернер,

М. Баглай, Д. Зотті, Н. Левран, Ф. Бродель, А. Порк.

Якщо говорити про глобальне партнерство європейських країн у рамках програм територіальної співпраці, то 16 та 17 цілі із ключових напрямків розвитку країн, що були ухвалені на Саміті ООН зі сталого розвитку та набули чинності 1 січня 2016 року, є в певній мірі взаємопов'язані [1, с.14]. Зокрема, це стосується вироблення спільних рішень між державними органами та громадами щодо покращення безпеки. Саме це питання сьогодні є одним із найбільш актуальних, адже в умовах російської збройної агресії проти України для нашої держави є важливим посилення позицій у міжнародній спільноті та в геополітичному просторі. Сьогодні, як ніколи, Україна потребує консолідованої підтримки демократичного світу та міжнародних фінансових організацій, при цьому залишаючись повноцінним учасником транскордонного та міжтериторіального співробітництва. В той же час, з метою подолання збитків, завданих повномасштабною війною, Україна повинна забезпечити законодавче врегулювання нових викликів у цій сфері.

Незважаючи на те, що сьогодні активно розвивається міжтериторіальне, міжрегіональне та міжмуніципальне співробітництво, визначення цих положень відсутні у Законі України «Про транскордонне співробітництво» [2, с.499]. І в принципі це логічно, оскільки у самій назві закону згадується співпраця тільки між сусідніми країнами, які мають спільний кордон: транскордонна. Тому доцільним є як внести зміни до самого формулювання закону, доповнивши назву терміном «міжтериторіальне співробітництво», так і дати цьому терміну визначення, одночасно зафіксувавши поняття міжмуніципального та міжрегіонального співробітництва.

Україна має європейський вектор розвитку, який необхідно всебічно підтримувати, при цьому транскордонне та міжтериторіальне співробітництво повинно залишатись одним із важливих напрямків реалізації євроінтеграційної стратегії держави на регіональному рівні. Транскордонні регіони Європи ще у 60-х роках започаткували свої ініціативи щодо співпраці на підході, який був простішим і більш прагматичним ніж підходи прихильників створення «найбільш тіснішого союзу між народами Європи» згідно з Декларацією Роберта Шумана 1950 року [3]. Регіони шукали практичних рішень своїх прикордонних проблем, які виникали під час перетину державного кордону в повсякденному житті, що і стало основою створення теперішнього ефективного механізму співпраці держав-членів ЄС у вигляді політики згуртованості. Що ж стосується зовнішніх кордонів ЄС, то таке співробітництво сьогодні будується на основі цілей Європейського територіального співробітництва (Interreg) і фінансується за рахунок Інструменту розвитку сусідства та міжнародного співробітництва (NDICI) та Європейського фонду регіонального розвитку (ERDF). При цьому співпраця ЄС з країнами-

партнерами є унікальним виміром зі своїми особливостями. Зокрема, програми Interreg NEXT зобов'язані сприяти розвитку транскордонних і транснаціональних територій, які вони охоплюють, а також сприяти співробітництву між людьми як на регіональному так і місцевому рівні по обидва боки кордону [4].

У період 2021 – 2027 років Україна може брати участь у наступних програмах співпраці: Interreg NEXT «Румунія – Україна», Interreg NEXT «Басейн Чорного моря», Interreg NEXT «Угорщина – Словаччина – Румунія – Україна», Interreg NEXT «Польща – Україна», Interreg Дунайська транснаціональна програма, Interreg Європа, Urbact. Наразі вже розпочато реалізацію низки європейських проєктів, як на національному рівні за участі центральних органів влади, так і на регіональному за участі громад і муніципалітетів. Зокрема, крім програм Interreg NEXT важливим поступом для України є те, що запрацював інструмент Connecting Europe Facility (CEF) – фонд ЄС створений для інвестування в інфраструктуру, який є одним із механізмів фінансування проєктів, спрямованих на покращення сполучення з Європою. Так, уже з наступного року в Україні розпочнуть реалізацію проєкти з розбудови пунктів пропуску, прикордонної інфраструктури та залізниці з метою створення так званих шляхів солідарності з ЄС. Сьогодні такі проєкти є пріоритетом міжтериторіального і транскордонного співробітництва, оскільки спрямовані на послаблення або ліквідацію негативних наслідків, спричинених наявністю кордонів. Кордони, які встановлюються у договірному порядку внаслідок політичних, економічних, територіальних змін, стали частиною повсякденного життя багатьох людей як фактори, які не можна ігнорувати. Відмінності, які існують між національними системами, пропонують багато можливостей, і вони тим більше важливі для людей, коли немає на кордоні перешкод для мобільності.

Отже, одним із ключових напрямків з реалізації завдань ефективної державної зовнішньої політики є удосконалення нормативно-правової бази. Спроби зміни законодавства у сфері транскордонного співробітництва уже неодноразово відбувались упродовж останніх років, однак вони вносили лише фрагментарність у регулювання співпраці між місцевими і регіональними органами влади. З огляду на це залишається актуальною необхідність вдосконалення Закону України «Про транскордонне співробітництво» і в цілому наближення його до законодавства ЄС, що є першочерговим завданням на шляху до вступу в Європейський Союз.

Водночас, сьогодні актуальним є планування яким чином та чи інша громада буде працювати після прийняття змін до закону України «Про місцеве самоврядування», який вступить у дію відразу після закінчення воєнного стану, щоб залучати європейські кошти для допомоги Україні, інтегруватись та змінюватись, досягаючи рівня найбільш успішних країн

ЄС [5, с. 170]. Місцевим громадам потрібно вже тепер вчитись як співпрацювати із такими структурами як Єврокомісія та реалізовувати проекти на порядок вищого рівня ніж у програмах Interreg. Цілком зрозуміло, що будь які зміни у законодавстві зорієнтовані на їх впровадження у післявоєнний період, однак надзвичайно важливим є готувати підґрунтя саме сьогодні, на етапі її перебування у статусі кандидата у члени ЄС, для забезпечення подальшого ефективного функціонування усіх елементів нашої держави - території, публічної влади і населення [6, с. 37–44, 7, с. 52-65].

У липні 2023 року на розгляд 9 сесії IX скликання Верховної Ради України Комітетом Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування було винесено законопроект «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення участі місцевого самоврядування у міжтериторіальному та транскордонному співробітництві» (реєстраційний номер 9450). Закон покликаний розширити можливості органів місцевого самоврядування брати участь у міжнародних програмах фінансової підтримки. Це зумовлено тим, що окрім сьогодні існуючого інструменту залучення коштів у громади за рахунок програм Interreg, очікується із 2024 року отримання можливості для України стати учасником програм Interreg Europe. Це унікальна можливість для так званої третьої країни, брати участь у таких фінансових інструментах, які використовують сьогодні лише країни – члени ЄС. Тому очікується, що згаданий законопроект створить необхідні умови для об'єднання усіх зусиль громад, регіонів та держави у єдину стратегію з метою формування чіткого бачення для розвитку того чи іншого регіону у синергії із стратегічною політикою держави.

Список використаних джерел:

1. Transforming our World: the 2030 Agenda for Sustainable Development: Resolution of the United Nations General Assembly № 70/1 of 25 September, 2015. URL: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/> (дата звернення: 23.10.2023).
2. Про транскордонне співробітництво: Закон України від 24.06.2004 № 1861-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-15#Text> (дата звернення: 23.10.2023).
3. Schuman declaration. May 1950. URL: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59/schuman-declaration-may-1950_en (дата звернення: 23.10.2023).
4. Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України: матеріали 17 регіон. наук.-практ. конф. 14 травня 2020 р. м. Дніпро. ДРІДУ НАДУ. 2020. URL: http://www.dridu.dp.ua/konf/konf_dridu/2020_05_14_pei_material.pdf (дата звернення: 23.10.2023).
5. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від

21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text> (дата звернення: 23.10.2023)..

6. Греченко В. А., Брусакова О. В. Погляди дореволюційних вчених-юристів щодо виникнення права у давніх східних слов'ян. *Форум права: електрон. наук. фахове вид.* 2018. № 2. С. 37–44. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2018_2_7.pdf (дата звернення: 23.10.2023).

7. Нестеренко, К.О., Богатирьова, М.О. Реформування публічного управління в Україні у контексті євроінтеграції. *Lex Portus*. 2019. Вип. 6. С. 52-65. URL: <https://doi.org/10.26886/2524-101X.6.2019.4> (дата звернення: 23.10.2023).

РОЛЬ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Серьогіна Світлана Григорівна,
доктор юридичних наук, професор,
Заслужений діяч науки і техніки України,
директор НДІ державного будівництва і
місцевого самоврядування НАПрН України

Роль місцевого самоврядування нерозривно пов'язана із загальнодержавним розвитком. У цьому сенсі питання більше не в тому, чи віримо ми, що місцеве самоврядування готове чи ні взяти на себе більше обов'язків і повноважень – хоча є голоси, які вважають, що ні – а ЯК саме їх взяти. Таким чином, місцеві пріоритети, визначені через органи місцевого самоврядування, і загальнодержавні цілі повинні знайти резонанс один в одному. Можна сказати, що національні цілі формуються шляхом консолідації місцевих пріоритетів. Однак є також приклади нескінченних зборів жителів громад, які насправді не приводять до жодних змін. Це відбувається тоді, коли зберігається формалізм в їх роботі, коли місцеві жителі долучаються до місцевих справ тільки до ознайомлення та орієнтації, а не через будь-яке прагнення змін.

Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року, затверджені Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019, є орієнтирами для розроблення проектів прогнозних і програмних документів, проектів нормативно-правових актів з метою забезпечення збалансованості економічного, соціального та екологічного вимірів сталого розвитку України [1]. У межах завдання 16.7. «Підвищити ефективність діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування» передбачається довести частку населення, задоволеного останнім досвідом користування державними послугами, з 40% у 2020 році до 80% у 2030-му [2]. Істотну роль у виконанні даного завдання відіграють